

UNIE POLSKO – LITEWSKIE OD XIV do XVI wieku.

1. UNIA W KREWIE 1385 r. - postanowienia

Jagiełło w zamian za rękę Jadwigi i koronę polską zgodził się:

- (1) przyjąć chrzest wraz z Litwą
- (2) uwolnić wszystkich jeńców polskich
- (3) odzyskać ziemie utracone wcześniej przez Polskę
- (4) włączyć Litwę do Polski
- (5) zapłacić Habsburgom karę za zerwanie zaręczyn Jadwigi z Wilhelmem Habsburgiem

Zgodnie z tymi postanowieniami Jagiełło w 1386 roku przyjął chrzest przyjmując imię Władysław. Przybył do Polski, ożenił się z Jadwigą i został koronowany na króla Polski. Był pierwszym przedstawicielem dynastii jagiellońskiej na tronie polskim. Litwa jako państwo przyjęła chrzest w 1387 roku.

Ugoda ostrowicka między Witoldem a Jagiełłą.

Witold objął władzę w Wielkim Księstwie Litewskim z ramienia Jagiełły (sprawował ją do 1430 r.). Został namiestnikiem Litwy.

2. UNIA WILEŃSKO – RADOMSKA 1401 r.

- Witold dożywotnio został wielkim księciem litewskim.
  - Zwierzchnim panem Litwy nadal pozostał Władysław Jagiełło z tytułem najwyższego księcia.
  - Po śmierci Witolda Litwa miała powrócić do Jagiełły lub jego następcy.
  - W przypadku bezpotomnej śmierci Jagiełły o przyszłości Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego miała zdecydować wspólnie rada królewska i rada wielkowskażęca.
- Unia ta została zawarta w obecności rady królewskiej i rady wielkowskażęczej.
W Wilnie i Radomiu podjęto postanowienie, że w przyszłości żadne decyzje nie zostaną podjęte bez wspólnych konsultacji.

3. UNIA W HORODLE 2.10.1413 r.

- Litwa pozostanie państwem niezależnym politycznie, na czele którego będzie zasiadać wielki książę podległy królowi polskiemu. Pierwszym wielkim księciem został Witold.
- Po śmierci Witolda tron wielkowskażęcy miał zostać obsadzony za zgodą króla polskiego.
- Litwie nie wolno zawierać sojuszy z wrogami państwa polskiego.
- 50 rodów litewskich przyjęto do polskich rodów szlacheckich.
- Nadano polskie przywileje szlacheckie katolickim bojarom litewskim.
- Decyzje w sprawach dotyczących obu krajów mają być podejmowane na wspólnych zjazdach szlachty polskiej i litewskiej.
- Panowie polscy mają uczestniczyć w wyborze wielkiego księcia litewskiego.

Witold zmarł w 1430 r. Wówczas wielkim księciem litewskim został Świdrygiełło. Nominacja ta nastąpiła bez zgody panów polskich, którzy pragnęli by tron litewski objął Zygmunt Kiejstutowicz. W latach 1430 – 1432 toczyła się walka o tron litewski między Świdrygiełłą a Zygmuntem Kiejstutowiczem. Zakończyła się ona podpisaniem układu w Sieradzu w 1432 r., na mocy którego Świdrygiełło miał włączyć Litwę na tych samych zasadach co Witold (patrz unia w Horodle). Świdrygiełło jednak odmówił wszelkich rokowań z Polską bez zgody Zakonu Krzyżackiego. Postanowiono więc oddać Litwę Zygmunтови.

4. UNIA W GRODNIE 15.10.1432 r. – odnowienia unii polsko-litewskiej.

- Księciem zwierzchnim Litwy pozostał Jagiełło.
- Jagiełło nadał Zygmunтови Kiejstutowiczowi tytuł wielkiego księcia litewskiego na tych samych zasadach co Witoldowi.
- Zygmunt zobowiązał się, że nie będzie starał się o koronę litewską.

- Po śmierci Zygmunta Litwa z wyjątkiem ziemi trockiej ma wrócić do Jagiełły (ziemia trocka została nadana)
- Zygmunt i Jagiełło zobowiązali się wspólnie wspierać się przeciwko nieprzyjaciołom (Krzyżakom i Świdrygielle).
- Sporne Podole miało pozostać przy Polsce.
- Ziemia łucka stała się zależna od Polski.

W 1447 roku Kazimierz Jagiellończyk został królem Polski. Ponieważ był wówczas wielkim księciem litewskim Polska i Litwa zostały połączone **prawdziwą unią personalną**.

1499 – zostało zawarte **przymierze polsko-litewskie**. Litwa i Polska były osobnymi krajami którymi władali różni władcy. Mimo to władcy ci pochodzili z tej samej dynastii – Jagiellonów.

- Utwierdzono obowiązek wzajemnej pomocy przeciw wrogom zewnętrznym
- Powrócono do tradycji dawnej unii.
- Zawarto porozumienie co do obioru władców w obu państwach. Litwini mieli wybierać wielkiego księcia litewskiego w porozumieniu z Polską, a Polacy wybierać króla w porozumieniu z Litwą.

5. UNIA W PIOTRKOWIE 3.10.1501 r. – odnowienie unii personalnej.

- Akta wydane w Piotrkowie odnawiały unią personalną.
- Polska i Litwa będą miały odtąd jednego władcę, wybieranego w Polsce wspólnie przez Polaków i Litwinów.
- Oba państwa będą wzajemnie sobie pomagać.
- Odbywać się będą wspólne zjazdy Litwinów i Polaków.

4.10.1501 r. Aleksander został królem Polski. Unia ta jednak nie miała mocy prawnej.

6. UNIA W MIELNIKU (MIELNICKA) 1501 r. = PRZYWILEJ MIELNICKI

- Była formalnym potwierdzeniem polsko-litewskiej unii personalnej.
- Władcy Polski i Litwy mogą być obierani wyłącznie przez wspólny zjazd Polaków i Litwinów.
- Zapewniała faktyczną władzę w Polsce senatowi.

Litwini jej nie potwierdzili. Szlachta polska obaliła jej postanowienia na sejmach radomskich w 1504 i 1505 roku.

7. UNIA W LUBLINIE 1.07.1569 r. – unia realna.

- Powstało jedno państwo – Rzeczpospolita Obojga Narodów, złożone z dwóch równoprawnych części: Korony (dawne Królestwo Polskie) i Litwy (dawne Wielkie Księstwo Litewskie).
- Na czele państwa stał król Polski
- Wspólne miały być najwyższe organy władzy w państwie: król senat, izba poselska a także moneta.
- Odrębne pozostały urzędy, skarb, wojsko i sądy.

Było to rzeczywiste połączenie dwóch państw – unia realna.